

Dio zbirke crkvenih umjetnina Franjevačkog samostana u Karlovcu—pokaznice i kaleži. Snimio: Tomislav Džurić

Naime, punih 10 godina trajali su radovi na pripremanju prostorija, te odabiru i restauraciji predmeta. U ovoj prvoj fazi otvorena je galerija slika, riznica i odjel u kojem je prikazan razvoj školstva koje su organizirali franjevci u Karlovcu.

U galeriji slika izložena su i djela slikara iz 18. i 19. stoljeća: Valentina Metzingerera, Leopolda Layera i Johana Andreaša Herrleina.

Crkveni zlatarski predmeti izloženi su u odjelu riznice i oni su najvećim dijelom rad karlovačkih zlatara kojih je u 18. stoljeću bilo pet, a u prošlom čak sedam. Osim radova domaćih zlatara, izloženi su i predmeti izrađeni u Evropi, među kojima se posebno ističe izvanredno vrijedna pokaznica – poklon generala i grofa Ivana Herbersteina, izrađena 1684. u radionici zlatara Hansa Jacoba Wildta iz Augsburga.

U odjelu zbirke povijesti školstva, koje su u Karlovcu organizirali franjevci odmah nakon svoga dolaska u ovaj grad 1658. prikazan je razvoj osnovnog školstva i rad gimnazije brojnim dokumentima i knjigama, te fotografijama i crtežima istaknutih profesora i njihovih učenika koji su kasnije svojim djelovanjem proširili ugled škole i Karlovca daleko izvan njegovih granica. U tom je odjelu i velik izbor vrijednih knjiga iz još uvijek dovoljno neistražene samostanske knjižnice.

Među njima su i dvije inkunabule iz 1497 (Biblija u četiri sveska) i jedna s gospodarskom tematikom iz 1485. itd. Prema riječima gvardijana karlovačkog Franjevačkog samostana o. Tomislava Tomiše, novootvorena zbirka crkvene umjetnosti, zajedno sa samostanskom crkvom Sv. Trojice, jedinstveni je kompleks umjetnina neprocjenjive vrijednosti iz minulih stoljeća. Stoga su bila i razumljiva nastojanja

društveno-političke zajednice – Skupštine općine Karlovac i Republike, kao i samih karlovačkih vjernika da zajedno osiguraju novčana sredstva koja su omogućila restauratorske zahvate na samostanu i crkvi, te da se dio njihovog pokretnog bogatstva izloži javnosti. Karlovački su franjevci uvjereni da će takva suradnja biti nastavljena, kako bi se stvorili uvjeti da se zbirka proširi i na preostali prostor tog dijela samostana i tako izloži ostali dio bogatog muzejskog fundusa, koji je za sada smješten u neprikladnim samostanskim prostorima.

Otvorenje lapidarija u Muzeju grada Trogira

Fani Cega
Muzej grada Trogira,
Trogir

Primljeno: 15. 1. 1988.

Sačuvani kameni ulomci iz Trogira, konačno su 28. listopada 1987. godine dobili svoje mjesto otvaranjem lapidarija u sklopu Muzeja grada Trogira. Interes za skupljanje kamenih ulomaka, pogotovo antičkih, javio se u Trogiru već u XV. st, kada ih je, pod utjecajem renesansnih strujanja, sakupljao i ugrađivao po zidovima svoje palače humanist Petar Cipiko. Obitelji Garagnin, kasnije Garagnin-Fanfogna, tijekom XVIII. st. nastavljaju sakupljačkom aktivnosti, stvarajući vrijednu zbirku kamenih ulomaka u kući, te u svojem botaničkom vrtu. Međutim, interes za zaštitu kamenih ostataka iz prošlih vremena javlja se tek potkraj prošlog stoljeća, kada su svi sakupljeni ulomci sklonjeni u gradsku ložu, te u crkvu Sv. Barbare. Budući da je crkva

bila pretijesna za to, premješteni su u crkvu Sv. Ivana Krstitelja, gdje je 1923. god. formiran i službeno priznat lapidarij. Nakon drugog svjetskog rata zbog trošnosti crkve ulomci su preneseni u klostar samostana Sv. Dominika, gdje su bili pohranjeni do osnutka današnjeg lapidarija. Vjerojatno je jedan dio ulomaka bio izrađen od kamena iz trogirskog kamenoloma. Plinije, već u I. st. n. e. navodi *Tragurium marmore notum*.

U sadašnjem lapidariju su uz 147 kamenih ulomaka, od antike do baroka, javnosti prezentirani i rezultati arheoloških iskapanja u tom prostoru (ostaci prapovijesnih i grčkih zidova, keramika itd.).

Među antičkim ulomcima (ukupno 42), osobito je vrijedna grčka stela s prikazom žene koja prede (II – I. st. p. n. e.), dok je među dvadesetak predromaničkih nadvratnika, kapitela, tranzena, zabata, likova i pluteja osobito interesantan plutej s uklesanim motivom križa i palmeta pod arkadom. Romanika (koja je posvuda uočljiva u staroj gradskoj jezgri) predstavljena je sa svega šest ulomaka, među kojima je, možda, najbolje prezentiran slivnik (»gurla») za odvod kišnice. Zato su brojni gotički ulomci (44) primjerice: dijelovi prozora, grbovi, konzole, kapiteli itd. te reljefi: **Jaganjac božji** i **Krist**. Najvredniji eksponati pripadaju renesansi (20 kom.). Tu je Firentičev **Andeo s bakljom**, **Sv. Sebastijan**, **Bog-otac**, ulomci girlande sa dva anđela i k tome **Krist s anđelima** djelo radionice Aleši-Firentinac, te Duknovičev **Andeo s grbom obitelji Cipiko**, luneta s grbom Andrije Cega itd. Postav završava baroknim

Grčka stela s prikazom žene koja prede (II-I. st. p.n.e.), Trogir

kamenim ulomcima XVII–XVIII. st. (15 ulomaka).

Iz navedenog proizlazi da je ovo jedini, gotovo školski primjerak lapidarija na Jadranskoj obali. Izbor lapida izvršio je dr. Ivo Babić, a projekt postava, te stručni nadzor dipl. ing. arh. Goran Nikšić. Stručnu pomoć pružili su: akademik Cvito Fisković, dr. Nenad Cambi, te kustos MHAS-a Tonči Burić. Sredstva u iznosu od 21.000.000 din. osigurali su SIZ za kulturu općine Trogir, te RSIZ u oblasti kulture Zagreb. Budući da je zgrada u kojoj je smješten lapidarij temeljito obnovljena (lapidarij je prizemno, a na katu Galerija Cate Dujšin Ribar), kulturni sadržaj grada je time znatno obogaćen.

Informacija o radovima na sanaciji Muzeja grada Splita

Deša Diana
Muzej grada Splita,
Split

Primljeno: 13. 5. 1987.

Tijekom posljednjih godina sredstva javnog informiranja objavila su brojne informacije o Muzeju grada Splita. Premda donesene u različitim prilikama, sve su te informacije bile najuže vezane uz sanaciju muzejskog prostora i naravno, druge stručne aktivnosti Muzeja. Radeći posljednjih godina naporno, odgovorno i ubrzano, ostali smo dužni informaciju za uži stručni krug muzealaca što pokušavamo ispraviti.

Kako je poznato, Muzej grada Splita smješten je u najslikovitijem i spomenički najvrednijem dijelu Splita, u srcu stare gradske jezgre, u sklopu kojega čini nekoliko srednjovjekovnih zgrada sjeveroistočnog dijela Dioklecijanove palače, sa zapadnim pročeljem na samom rimskom cardu. Taj sklop nastao u srednjem vijeku na temeljima antičke arhitekture Dioklecijanove palače, drastično pregrađivan u XIX. st. povezao se unutarnjim komunikacijama u jedinstvenu cjelinu.

Sve do početka radova na sanaciji čije su pripreme započele sredinom 1982. godine, prilike u kojima je djelovao Muzej nakon oslobođenja kada se zapravo osamostaljuje kao pravno tijelo, obilježene su nastojanjima da se proširi na unaprijed određenoj lokaciji, i oslobodi od stanara koji su zatečeni u muzejskom prostoru. Materijalni uvjeti i nedovoljna organiziranost uvjetovali su odgađanje tog zadatka.

Razmišljajući posljednjih desetak godina o stanju Muzeja – o tome kakav jest a kakav bi trebao biti – zaključili

Detalj južnog pročelja zgrade Muzeja s obnovljenom gotičkom biforom. Snimio: Zvonimir Buljević

smo da njegova sanacija mora biti primarni zadatak, i suočili smo se sa svom problematikom koja je time pretpostavljena. Imenovanjem Odbora za obnovu Muzeja, koji je Skupštinsko tijelo, u 1982. godini, poslovi obnove uistinu su krenuli krupnim koracima naprijed.

Istovremeno bilo je pokrenuto i godinama aktualno pitanje osnivanja »Galerije Vidović« u okviru Muzeja grada Splita. Pošto su predradnje obavljene i osigurani uvjeti, sklopljen je Ugovor o ustupanju umjetnina iz ostavštine Emanuela Vidovića Muzeju grada Splita radi osnivanja »Galerije Vidović«, kojim Skupština Općine Split iz sredstava budžeta, kao naknadu za 70 slika, osigurava 30.000.000 dinara, prema stručnoj procjeni na dan 13. 6. 1985. godine. Ugovorom je također utvrđeno da nasljednici E. Vidovića,

kao svoj doprinos, ustupaju Muzeju grada bez naknade slikarev atelier s bibliotekom. Ugovor je sklopljen u Predsjedništvu Skupštine općine Split, dana 9. srpnja 1986. godine. Utvrdivši postupak i organizaciju rada na uređenju Muzeja grada Splita, proces obnove podijeljen je u tri faze.

Polazište je bilo u izradi znanstvenotehničke dokumentacije čiji su nosioci Muzej grada Splita, Zavod za zaštitu spomenika kulture i Zavod za graditeljsko nasljeđe Arhitektonskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, u zajedničkom radnom timu. Nosilac izrade osnovnih principa postave i elementarnih normativa ekspozicije jest Muzej grada, dok je poslove koordinacije na uređenju muzejskog prostora preuzeo Zavod za izgradnju Splita, u čijem sastavu djeluje specijalizirana jedinica za obavljanje poslova konzaltinga na jav-